

Biblická hodina – Reformácia

Verejná debata

Fridrich Martinovi nariadil debatu s **Karlom von Miltitzom** – pochádzal z nemeckej rodiny, ktorá sa síce tvárila ako smotánka, ale v podstate nemala žiaden spoločenský vplyv. Patril medzi najmladších súrodencov, ktorí rozchytali všetky pozície vo svetskej sfére. Jemu zostávalo iba robiť kariéru v cirkvi. Získal si priazeň u pápeža a tak ho v septembri 1518 vyslali, aby Fridrichovi priniesol zlatú ružu, znak pápežskej priazne. Zámer však bol iný: **podnieť knieža, aby bojovalo proti Lutherovi.** Miltitz sa mal podlizovať kniežatú, ak to bude potrebné, pre splnenie pápežskej požiadavky: úplatkom mala byť ponuka, že ak sa Fridrich postaví proti Lutherovi získa veľkú podporu priamo z Ríma. Tiež bol Fridrich motivovaný novými výsadami pre zámocký kostol vo Wittenbergu, podľa ktorých každému, kto prispel primeranou čiastkou, bolo možné skrátiť pobyt v očistci o stovku rokov za každú kosť svätca z Fridrichovej zbierky relikvií. **Miltitz teda išiel na istotu a prehlasoval, že toho mnícha už má v hrsti. Lenže cestou zistil, že na jedného prívrženca pápeža sú 3 Lutherovi priaznivci.**

Za celou misiou však stál kardinál Kajetán. Keď do Augsburgu prišiel Miltitz, nenašiel tam kardinála a tak si sám vybavil stretnutie s kniežatú, vraj prichádza vyriešiť problém „Luther“ tak, aby boli obidve strany spokojné. Nešetril lichôtkami ani voči Martinovi.

Na prvom stretnutí Martina a Miltitza súhlasil so 4 bodmi:

Ukončí spor tým, že utíchne, ak keď utíchnu jeho protivníci

Pred pápežom prizná, že vystupoval ostro, ale že aj tak si stojí za slovom, lebo cirkvi nikdy úmyselne neublížil

Verejne vyzná, že bol proti odpustkom

Zatiaľ sa na koncil neodvolá, až keď nebude iná možnosť.

Miltitz si uvedomil, že Luther nikde neodvolal svoje učenie – Martin mal sľúbiť, že nebude nič publikovať a Karol, že presvedčí pápeža, aby ustanovil dozorcov nad celým prípadom. Lenže Miltitz nepohol ani prstom. **Luther po tejto debate napísal: „aj by som odvolal, v čom som pochybil, len keby som vedel, v čom sa mýlim a v čom oni majú pravdu“.**

Asi na mesiac si Martin aj Fridrich mohli vydýchnuť. **Zomrel cisár Maximilián a aj v Ríme mali iné starosti ako riešiť Martina.** Pápež Lev X, robil všetko preto, aby po Maximiliánovi nenastúpil na trón jeho vnuk Karol I. Španielsky, ale skôr druhý kandidát francúzsky kráľ František, hoci ani ten mu celkom nevyhovoval. V tejto situácii mal Fridrich zo všetkých kniežat najväčší

vplyv, tak si ho pápež nechcel znepriateliť, dokonca navrhol, aby on kandidoval. A že ak má Fridrich obľúbeného kňaza, môže ho vymenovať za kardinála a dať mu bohaté biskupstvo. Tak ako Miltitz aj pápež vo Fridrichovi vyvolali len väčšie pochybnosti o úprimnosti a pravde z ich strany.

Martin zimné mesiace rokov 1518-1519 využil na vzdelávanie: učil sa lepšie gréčtinu a hebrejčinu, písal listy, vykladal Žalmy spôsobom pochopenia historicity a kontextu doby. Rýchlo v mnohom predbehol aj svojich učiteľov. Tlak zvonku Luthera podnecovali k učeniu a premýšľaniu. Zistil, že všetko v jeho živote spelo k bodu, kedy zistil, že Božia spravodlivosť je milujúca a nie trestajúca.

Luther aj Eck sa pripravovali na dišputu v Lipsku, ktorá sa mala konať v júni 1519. Martin sa zamýšľal znovu nad odpustkami, ale aj nad cirkevnou autoritou. Eck zase vydal témy, ktorých sa mali pri debate držať: obhajoval svedčenie, pokladnicu zásluh, očistec a odpustky. Pápež má právo vydávať smerodajné vyhlásenia o živote viery. Luthera tieto vyhlásenia aj pápežská bula o odpustkoch pobúrili: „proti nim stoja dejiny posledných 1100 rokov, Písmo sväté aj rozhodnutia Nicejského koncilu“. Tu ešte ako tak dôveroval pápežskému úradu, ale na konci februára vyhlásil, že pápežstvo nie je Bohom ustanovená inštitúcia. A Spalatinovi napísal: „aby som sa pripravil na dišputu čítam si pápežské dekréty a šepkám ti do ucha: neviem, či je pápež Antikrist alebo jeho apoštol, pretože vo svojich vyhláseniach tak úboho ničí a križuje Krista, pravdu“.

Už nepremýšľal o konkrétnom pápežovi, ale o úrade ako takom. Vydal Vyhlásenie týkajúce sa autority pápeža. Pápežstvo vzniklo z vôle Božej, ale Písmo mu nedáva žiadne posvätené postavenie, **pred samotným pápežom Boh stvoril človeka, a tak pápež nie je neomylná, ani jediná a konečná autorita pri výklade Písma. Podľa Martina je pápež prvý medzi rovnými v cirkvi tu na zemi.**

Z Wittenbergu sa do Lipska vybrali na dvoch vozoch. V prvom boli knihy, ktoré mali Martinovi pomôcť počas dišputy. V druhom išiel Martin, Melanchton (bol jemný, mladý, vzdelaný, nepôsobil dobrým dojmom, lebo mal rečovú vadu a pri chôdzi mu mykalo plecom), Karlstadt, rektor univerzity a ešte dvaja ďalší. Za nimi išlo asi 200 študentov s kopijami a palicami.

Dišputa začala s oneskorením, pretože ju vždy niekto chcel zastaviť. Obe strany predložili svoje dokumenty. Každá strana mala mať 2 zapisovateľov, aby sa

vedelo, čo kto povie. Výsledky mohli byť zverejnené až po „rozsudku“ dvoch teologických fakúlt z Paríža a Erfurtu.

Otvorili ju 27.6.1519 omšou a recepciou. Vtedy prišla správa, že cisárom sa stal pápežom nechcený Karol I. (28.6.1519) – on sa však sústredil na situáciu v Španielsku a vôbec neriešil Nemecko. Na celý priebeh dozeralo 65 ozbrojených mužov, trvalo to 18 dní. Možno aby bolo aj dlhšie, ale vojvoda Juraj, na území ktorého sa to konalo, ju zrušil, pretože potreboval sálu pre vzácnu návštevu. **Najprv diskutoval Karlstadt a Eck** (profesor z univerzity v Ingolstade, neuveriteľne bystrý a profesionálny diskutér), ale Eck vyhlásil, že nebude diskutovať s knižnicou (Andreas bol veľmi vzdelaný a používal vybrané slová, no na strane druhej bol precitlivý, náladový, prechký a reagoval búrlivo, bol veľmi prudký voči Lutherovým kritikom). Študenti z Wittenbergu a Lipska proti sebe bojovali von, ako Martin a Eck dnu. ***Karlstadt však musel odložiť knihy a to ho zneistilo, preto sa k slovu dostal Luther.*** Eck zdôraznil pápežskú autoritu a povedal, že ktokoľvek bude proti tomuto učeniu o pápežstve, bude podobný Jánovi Husovi, ktorý bol vyhlásený za kacíra a upálený.

Martin použil príklad gréckej cirkvi, ktorá existovala dávno pred zdôraznením pápežovej autority a stále existuje aj bez pápeža. Eck však pritvrdil a povedal, že Husa v podstate neodsúdil pápež, ale všeobecný koncil. Luther pripomenul, že **ani koncil nie je bez viny, že boli aj také, čo popreli samotného Krista. Preto Martin zdôraznil, že nie pápež či koncil je autoritou v cirkvi, ale jedine Kristus.**

Tieto Martinove reči sa dostali aj do Čiech, kde mal fanúšikov, ktorí ho podporili a na znak priazne mu poslali niekoľko kvalitných nožov a Husove spisy. Nazvali ho „saským Husom“. Odpoveďou im boli jeho práce. Sprievodný list napísal Melanchton, pretože sa bál, že Martinove priame slová by nevyzneli dobre, že by ho zaradili medzi husitov. No **Martin, prečítajúc si Husov spis, napokon vyhlásil: „všetci sme husiti, ani o tom nevieme“.** Najviac ho očarilo, že aj Hus hlásal jedinečnosť Krista ako hlavy cirkvi. ***Každý, kto neuzná Krista, je Antikrist. Pápežstvo zaujalo Kristovo miesto – v tejto súvislosti neskôr nazýval pápeža Antikristom.***

Lipská dišputa bola pre Luthera zlomom. Eck obvinil Luthera z kacírstva a Martin vyhlásil, že **Eck vyznieva ako prasa, ktoré poučuje múdreho. Vraj Ecka môžeme súdiť aj odsúdiť bez toho, aby sme zhrešili. Odvtedy Martin Ecka považoval za človeka bez hanby.**

Nielen Eck sa stal Martinovým úhlavným nepriateľom. Po Lipskej dišpute ich bolo oveľa viac a to práve kvôli popretiu pápežskej authority. Ale na druhej strane si mnohých aj získal. Martinov postoj pomohol aj univerzite, prišlo tam mnoho študentov. **Celé Nemecko malo dôvod pridať sa na Lutherovu stranu.**

To neprispelo k pápežovej dobrej nálade. Ako na to všetko zareagoval si povieme nabadúce.

- príbeh o šašovi

ES 641